
ПЕРЕКЛАДИ КИТАЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

МАРЕВО

А Ся¹

Пу Сунлін

Жив у повіті Веньден чоловік Цзін Сін, чиє ім'я було знане ще з молодих років. Кабінети Цзін Сіна та Чень Шена розділяла лише низька стіна. Одного дня, надвечір, Чень Шен, проходячи покинуте румовище серед соснового лісу, почув голосний жіночий плач. Він підійшов ближче: з гілки звисав мотузок, якась дівчина якраз зібралась вішатися. Чень Шен запитав її, чому вона хоче вкоротити собі віку, а та, втираючи сльози, відповіла: “Моя мати покинула мене на двоюрідного брата. Хто ж знав, що кузен виявиться вовком в овечій шкурі й відмовиться утримувати та ростити мене. Я, осиротіла та безпорадна, зосталася сама-самісінька, краще мені вмерти!” Мовивши це, вона знову заплакала. Чень Шен зняв з дерева мотузок, переконав дівчину знайти нареченого. Дівчина збентежилась, бо не мала кому доручити ціле своє життя. Чень Шен запросив дівчину дочасно побути в нього, та погодилась. Чень Шен разом з нею повернувся додому, запалив світло й, уважно роздивившись гостю, помітив, що вона надзвичайно вродлива. Чень Шен відразу сподобав її собі та ще й відчув шалений природний потяг. Дівчина голосно волала та відчайдушно впиралася. Крик донісся до сусіда. Почувши галас, Цзін Сін подався поглянути, в чім річ, і аж тоді Чень Шен відпустив дівчину. Коли дівчина помітила Цзін Сіна, вона, не зводячи погляду, світила на нього очима, а потім швидко вибігла за двері. І Чень, і Цзін обидва вибігли за нею, але не знали, куди вона попрямувала.

Цзін Сін повернувся додому й збирався лягати спати, аж побачив дівчину, котра благородно й граційно, спокійним кроком виходила з кімнати. Цзін Сін здивовано запитав у неї, чому вона прийшла до нього, на що дівчина відповіла: “Цей Чень Шен ні порядністю, ні багатством не вирізняється, як такому довірити своє життя!” Цзін Сін дуже стішився й запитав, як звати дівчину. “Мої предки оселились на землях Ци, прізвище моє також Ци, проте мене часто кличуть А Ся”. Цзін Сін легкими та ніжними словами спокушав дівчину, а вона лише посміхалася, зовсім не відмовляла й разом з Цзін Сіном провела ніч. До кабінету Цзін Сіна часто приходили друзі, тому А Ся була змушена щільно зачиняти двері до кімнати і лежати у внутрішніх покоях. За декілька днів А Ся повідомила: “Мені варто час від часу відлучатися. Сюди приходять багато людей, спілкуються, а я лежу всередині сама, і це мене гнітить. Від сьогодні я краще буду приходити лише вночі”. Цзін Сін запитав: “Де ти живеш?” – “Звідси недалечко,” – відповіла А Ся. Щойно розвиднілось, вона пішла. Коли ж посутеніло, вона знову повернулась, і

¹ В імені А Ся (кит. 阿霞) ієрогліф 霞 означає “червоні хмари” – щось легке, але й тимчасове, швидкоплинне.

так разом вони поділяли кохання. За якийсь час А Ся мовила: “Хоч наші стосунки та почуття й щирі, але ж ми живемо без батьківської згоди, лише потайки можемо зустрічатись. Мій батько – урядовець на західному кордоні, завтра я залишусь у матері й при нагоді розповім батькам про нас, тоді ми зможемо взяти шлюб й разом постарітися”. Тоді Цзін Сін запитав, коли вона повернеться, й вони призначили зустріч по десятих днях. Лиш А Ся пішла, Цзін Сінові спало на думку, що кабінет – не найкраще місце для довшого пробування, але ж коли привести А Ся додому, то дружину охоплять ревності. Він думав, думав і вирішив, що найкраще буде розлучитись. Коли він зібрався з думками, то почав визвиратися до дружини, лихословити. Дружина не витримувала його принижень, гірко плакала й благала смерті. Цзін Сін тоді сказав: “Твоя смерть може накликати біду, ти краще якнайскорше повертайся до батьківського дому”. Він безперестанку підганяв дружину швидше покинути дім. Жінка, ридючи, промовляла: “Я була з тобою десять років. Ніколи не скоїла нічого негідного чи безчесного, чому ж ти так прагнеш розірвати наш шлюб?!” Цзін Сін не мав наміру все це вислуховувати і ще наполегливіше хотів її позбутися. Дружина, зрозумівши безвихідь такого становища, та й мала вже доста несправедливих принижень, вийшла за ворота дому Цзін Сіна. Лиш вона переступила поріг, Цзін Сін до білого вичистив стіни, повимітав у хаті й у дворі й, напнувши шию, очікував появи А Ся. Хто ж знав, що від А Ся не буде ані звісточки, ні слуху ні духу. Дружина ж, повернувшись до батьківського дому, неодноразово через близьких друзів чоловіка переказувала, що прагне знову зійтись, сподівалася, що вони зможуть знову одружитись. Оскільки Цзін Сін не звертав на неї й крапельки уваги, вона одружилася з чоловіком з родини Сяхоу. Його маєток межував з маєтком Цзін Сіна. Колись, через межу і постійні сварки за поле, між родинами зав’язалась віковична ворожнеча. Дізнавшись, що колишня дружина стала невісткою родини Сяхоу, його ненависть зростала ще більше. Попри все, він і досі сподівався, що А Ся незабаром повернеться, заспокоював себе цим. Минуло більше року, проте А Ся й сліду не було.

Одного дня, саме в день народин імператора Моря, біля храму юрмились пани та панянки, серед них і Цзін Сін. Він здалеку побачив, що одна дівчина надзвичайно схожа на А Ся. Цзін Сін спробував пропхатися до неї, але дівчина вже ринула в натовп людей; Цзін Сін спостеріг, як вона крізь юрбу пройшла за ворота храму. Коли ж він сам туди дістався, дівчина, немов розвіявшись у повітрі, зникла. Хоч як Цзін Сін поспішав за нею, все одно не наздогнав. Повен розчарування, він повернувся додому. Минуло ще півроку; Цзін Сін якось чимчикував дорогою, попереду нього верхи на чорному ослі їхала дівчина у червоному вбранні, позаду йшов слуга. Цзін Сін лише глянув, і здалося йому, що та панянка – А Ся. Він подався розпитувати слугу: “Хто ця панянка?” – “Друга дружина пана Чжен з Наньцунь”, – відповів той. Цзін Сін знову запитав: “Давно вже взяв її за дружину?” “Вже, певно, більше як місяць тому!” Цзін Сін подумав, чи не помилився він бува. Тим часом дівчина в червоному вбранні також почула їхню розмову, озирнулася, і її погляд зустрівся з поглядом Цзін Сіна. Справді, А Ся! Він, зрозумівши, що А Ся вже одружилася з іншим, немов очманів і голосно закричав: “Пані Ся, ти чому забула колишню обіцянку?” Слуга, почувши, що осуджують його господиню, наготував кулаки. А Ся поспіхом зупинила його, відкрила лице, що було прикритие весільним серпанком, і мовила до Цзін Сіна: “Такій безсердечній людині, як ти, ще стає сорому бачитись зі мною?” – “Це ти підвела мене, чому це я винен?!” – “Ти підвів колишню дружину, таким чином, ще більше розчарував мене! Якщо ти так байдуже ставився до першої дружини, хіба ж

ти можеш бути добросердим до інших людей! Колись я гадала, що в тобі зібрані глибокі чесноти, що тебе занесуть до книги титулованих Цзінь Ши, тому й довірилася тобі. А тепер, через те що ти без вагомої причини розлучився з дружиною, в потойбіччі твій ранг утримання вже понижено: цього разу на екзаменах друге місце посяде Ван Чан, його ім'я замінить твоє. Я ж уже вийшла заміж за шляхетного Чжена, тому попрошу тебе не перейматися мною”. Цзін Сін покірно вислухав кожне її слово, але й пари з вуст не пустив. Коли надумав підняти голову подивитись на А Ся, вона верхи, немов у леті, була вже далеко. З Цзін Сіном залишилися лише безмежний сум та каяття.

Того разу на провінційних екзаменах Цзін Сін провалився, а другим місцем титулували саме чоловіка на ім'я Ван Чан. Чоловік А Ся теж здобув високий титул. Відтоді про Цзін Сіна йшла лиха слава бездушного та немилосердного чоловіка. У сорок років він був неодружений, господарство щодня занепадало, йому нічого не лишалося, окрім як відвідувати домівки близьких друзів, щоб попоїсти. Одного разу, Цзін Сін випадково потрапив до дому Чжена, пан Чжен щиро його привітав та ще й запросив залишитись. А Ся підглядала, що за гість завітав, і, побачивши Цзін Сіна в обдертому вбранні, мимохіть відчула жаль до нього. Вона поцікавилась у чоловіка: “Гість у вітальні часом не Цзін Сін Юнь?” Чоловік ствердно хитнув головою й запитав, коли дружина з ним познайомилась. А Ся відповіла: “Це було ще до того, як я вийшла за тебе, колись у його домі я знайшла притулок, він обдарував мене добротою та турботою. Хоч його поведінка низька і не добродійна, але приховані чесноти його предків ще не перевелись, крім того, це твій давній друг, слід попіклуватись про нього, трішки йому допомогти, так годиться”. Пан Чжен зрозумів, що дружина має рацію, тоді для Цзін Сіна замовив новий одяг, замінив його обдертю й стару сорочину, ще й дозволив йому заночувати в них декілька днів. Одного дня, коли Цзін Сін якраз збирався вкладатись до ліжка, служниця принесла двадцять лянів срібла й піднесла йому. А Ся за вікном до нього мовила: “Це все мої особисті заощадження лише для того, щоб віддячити тобі за минулі теплі почуття. З цими грішми ти знову можеш знайти добру дружину. На щастя, чесноти твоїх предків надзвичайно глибокі, їх вистачить, щоб благословити та захищати твоїх нащадків. Надалі не варто порушувати небесні закони, аби не вкоротити відведений тобі вік”.

Цзін Сін щиро подякував їй. Повернувшись додому, взяв десять лянів срібла й найняв служницю, а його нова дружина була як потворна, так і хитра. Згодом у нього знайшовся син, коли той виріс, то склав іспит на Цзін Ши. Пана Чжена не вдовзі підвищили до рангу Лан у Міністерстві чинів. Коли ж він помер, А Ся відвідала похоронну процесію, а на зворотному шляху додому люди відкрили її паланкін, а там – порожньо. Тоді люди зрозуміли: вона – не людська істота.

Гай-гай! Хто, забувши про сором, кидає старе й женеться за новим – втратить і журавля в небі, і синицю в жмені. Відповідь Неба буває справді безжалісною!

Панасюк Ю. І.